

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА, ПСИХОЛОГІЇ
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ В УМОВАХ ВІЙНИ

**Збірник матеріалів учасників Четвертої міжнародної
науково-практичної конференції**

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»**

**Навчально-науковий інститут права, психології
та інноваційної освіти**

Кафедра теорії права та конституціоналізму

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ В УМОВАХ ВІЙНИ

**Збірник матеріалів учасників
Четвертої міжнародної науково-практичної конференції
(Національний університет «Львівська політехніка»,
Львів, 23 вересня 2022 року)**

Львів 2022

УДК

У збірнику опубліковано матеріали доповідей учасників Четвертої міжнародної науково-практичної конференції «Конституціоналізм в умовах війни», яка відбулась 23 вересня 2022 року в Навчально-науковому інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка». Конференцію організувала кафедра теорії права та конституціоналізму.

У своїх виступах учасники, серед яких відомі зарубіжні та вітчизняні дослідники, практикуючі юристи, аспіранти та студенти, розкрили актуальні наукові та практичні питання, що стосуються передумов та причин російсько-української війни, забезпечення захисту державного суверенітету і територіальної цілісності України, підтримки соціальної та політичної стабільності, забезпечення прав та свобод громадян.

Призначається для науковці, здобувачів, аспірантів, студентів, практиків, громадських діячів та усіх небайдужих до проблематики конференції.

Рекомендовано до друку за рішенням кафедри теорії права та конституціоналізму Навчально-науковому інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (**протокол № від 2022 року**) та рішенням Вченої ради Навчально-науковому інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (**протокол № від 2022 року**)

Упорядкування

О.І. Баскакова

Відповідальний за випуск

В.Б. Ковальчук

Матеріали подано в авторській редакції

ISBN

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Віталій Ковальчук

НАЦІОНАЛЬНА ТА ГРОМАДЯНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ В УМОВАХ ВІЙНИ 10

Михайло Кельман

ЛІНІЯ ФРОНТУ ПО НАШОМУ ЖИТТЮ..... 14

Микола Козюбра

ЦІННОСТІ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ ТА МЕЖІ ЇХНЬОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ..... 17

Віктор Грищук

СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ 23

Петро Стецюк

КОНСТИТУЦІЯ І КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ, ЗБЕРЕЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ . 27

Віталій Серьогін

ГУМАНІЗМ: СУЧАСНІ ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ 30

Ігор Копотун, Pavel Polián

СУЧАСНІ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ 36

Світлана Бобровник

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ: ПОНЯТТЯ ТА ФУНКЦІЇ 39

Олег Марцеляк

**КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ І КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ
..... 44**

Іван Білас

**ПРАВОВІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ СИЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 49**

Олександр Колб, Ivo Svoboda

**СУЧАСНІ ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ, ЯКІ
МАЮТЬ МІСЦЕ У ВІДОМЧИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ, ЯКІ
РЕГУЛЮЮТЬ СФЕРУ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ 55**

Артур Айрапетян

**КОНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ДЕМОКРАТІЇ ЯК КЛЮЧОВОЇ ЦІННОСТІ
КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ 58**

Михайло Баймуратов, Борис Кофман

**МІЛІТАРНИЙ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ: ДО ПИТАННЯ ПРО СТАНОВЛЕННЯ,
РОЗУМІННЯ І ОФОРМЛЕННЯ ПРОФІЛЬНОЇ ФЕНОМЕНОЛОГІЇ ЧЕРЕЗ
ЛОКАЛЬНУ ДЕМОКРАТІЮ..... 61**

Напрямок 1

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ГРОМАДЯНСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ В УМОВАХ ВІЙНИ

Альона Романова

**НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ОСНОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ
ДЕРЖАВНОСТІ 71**

Соломія Цебенко, Всеволод-Ілля Дерев'яний

**НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УКРАЇНЦІВ ЯК СКЛАДОВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 73**

Тетяна Сивуля

**ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО МЕНТАЛІТЕТУ УКРАЇНЦІВ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ 77**

Соломія Лакомська

**НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ЯК НЕОБХІДНА
ПЕРЕДУМОВА СТВОРЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА..... 80**

Напря́м 2

***КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ГРОМАДЯНСЬКИХ
ПРАВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ***

Василь Стратонов

**РЕАЛІЗАЦІЯ ОКРЕМИХ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ НА ТИМЧАСОВО
ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ..... 84**

Олександр Котуха

ПРАВА ДІТЕЙ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ 88

Василь Стратонов, Олександр Ковтун

ДІТОВБИВСТВО В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ . 92

Павло Павліш, Марія Косовська

НЕЗАКОННА ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ: ДЕЯКІ ПРАВОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ 95

Мирослав Григорчук

**ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ЯК ОСНОВА УТВЕРДЖЕННЯ
КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В УКРАЇНІ..... 98**

Лілія Ярмол, Анастасія Карпюк

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ..... 102

Ярина Богів

**ПРАВА ТА СВОБОДИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ З ПРАВ ЛЮДИНИ, ЯКІ
ПОРУШУЮТЬСЯ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 107**

Олена Ромців, Ярина Іващишин

ВОЄННИЙ СТАН І ПРАВА ЛЮДИНИ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ..... 109

Денис Зборошенко

**ПРАВО НАРОДУ НА ОПІР ЯК СКЛАДОВА КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАХИСТУ
ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ
ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ..... 113**

Світлана Воловець

**ІЗ москви В ГААГУ : ЗЛОЧИНИ, ЯКІ ФОРМУЮТЬ ВІЙСЬКОВУ ПОЛІТИКУ
росії У ВІЙНІ З УКРАЇНОЮ..... 117**

Іванна Гавронська

**ОСОБЛИВОСТІ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВНУТРІШНЬО
ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ 121**

Олеся Ковальчук

**КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ В МЕХАНІЗМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ І
ГРОМАДЯНИНА 125**

Юлія Миронюк

**ЗАХИСТ ПРАВ ТА СВОБОД ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМОВАХ
ВІЙНИ 128**

Наталія Задорожна

**ЩОДО ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО
КОНФЛІКТУ 131**

Аліна Пухир

ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ РФ ЯК ГЕНОЦИД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ..... 135

Наталія Слобода

**ОБМЕЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В ІНТЕРЕСАХ
НАЦІОНАЛЬНО БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 138**

Роксолана Пунейко

**ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ VS СТАТУС БІЖЕНЦЯ В ЄС: ПРАВОВИЙ СТАТУС
УКРАЇНЦІВ, ЯКІ РЯТУЮТЬСЯ ВІД ВІЙНИ В КРАЇНАХ ЄС..... 141**

Марина Химинець

**У ВІЙНИ НЕ ЖІНОЧЕ ОБЛИЧЧЯ: ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ
ЖІНОК У ВОЄННИЙ ПЕРІОД..... 144**

Уляна Кретович ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ОСНОВНИЙ МІЖНАРОДНИЙ ОРГАН ПО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ	147
Володимир Шурак МУНІЦИПАЛЬНІ ПРАВА ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЕТАПУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	151
Юлія Однороз СІМЕЙНІ ФОРМИ ВИХОВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	156
Руслан Хахула ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	160
Вікторія Романович ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	166
Сніжана Василенко ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ В УМОВАХ ВІЙНИ	169
Марта Лукачат ПРОБЛЕМАТИКА МЕХАНІЗМУ ЗВЕРНЕННЯ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ З МЕТОЮ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЮ АГРЕСІЄЮ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ	172
Марко Мідик ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	176

Напрям 3

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В ***ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ***

Роман Луцький ОСОБЛИВОСТІ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ (РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ)	181
Володимир Макарчук ВІЙНА ЯК ВІКНО МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ	185

Степан Сливка	
ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВОЄННОГО СТАНУ: МЕТААНТРОПОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	
.....	189
Ірина Софінська	
«ВІЧНІ» НОРМИ: ВНЕСЕННЯ ЗМІН ТА ДОПОВНЕНЬ ДО КОНСТИТУЦІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	
.....	192
Ігор Копотун, Микола Рудик	
НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ	
.....	197
Marcin Gołębiowski	
PECULIARITIES OF THE FUNCTIONING OF THE VERKHOVNA RADA IN UKRAINE DURING THE WAR: CHALLENGES FOR DEMOCRACY	
.....	200
Ірина Жаровська	
КРИМІНАЛЬНЕ МЕДИЧНЕ ПРАВО: РОЗВИТОК КОМПЛЕКСНОГО ІНСТИТУТУ	
.....	203
Богдана Мельниченко, Юлія Рудницька	
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
.....	205
Наталія Стецюк	
ПРО НЕОБХІДНІСТЬ НАЛЕЖНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ПИТАННЯ ПРАВОНАСТУПНИЦТВА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	
.....	208
Юрій Ковний	
УЧАСТЬ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У ЗДІЙСНЕННІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ...	
.....	212
Майя Пивовар, Ілона Мотос	
ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
.....	215
Оксана Баскакова	
СТАТУС КАНДИДАТА В ЧЛЕНИ ЄС І «ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ» ДЛЯ УКРАЇНИ	
.....	218

Ростислав Кельман	
МЕТОД ПРОГНОЗУВАННЯ ТА АКсіОЛОгіЧНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННІ ПРАВОВИХ ЗАБОРОН (А ТАКОЖ ПРАВОВИХ ОБМЕЖЕНЬ)	221
Світлана Ковтун	
ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	224
Вікторія Гатала	
ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ.....	229
Олег Лютий	
ЗМІНА АЛГОРИТМУ ДІЯЛЬНОСТІ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	231
Вікторія Шмиговська	
ДІЯЛЬНІСТЬ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	236
Аліна Марчук	
ДО ПИТАННЯ ПРО РОБОТУ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЗА 200 ДНІВ ВІЙНИ.....	240
Діана Польна	
ДО ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	243
Наталія Федішин	
ВИКОРИСТАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ ЯК ОДНА З ПРОБЛЕМ ВІЙНИ.....	246
Святослав Обрембальський	
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	250

Зараз, Європейський Союз має намір докладати зусилля по скороченню короткочасного, середньострокового і тривалого впливу збройного конфлікту на дітей, діючи ефективним і всеосяжним чином, використовуючи всю різноманітність наявних в його розпорядженні інструментів і, ґрунтуючись при цьому, на актах, складених раніше і тих, що розроблюються у даний час. Мета Європейського Союзу полягає у тому, щоб впливати на треті країни і неурядові сили, які спонукають їх забезпечувати дотримання норм і стандартів міжнародно прийнятих прав людини і гуманітарного права, а також регіональних правових документів у цій сфері, вживати ефективних заходів щодо захисту дітей від впливу на них збройного конфлікту, щоб припинити використання дітей в арміях і збройних групах і припинити безкарність.

Першочерговою турботою Європейського Союзу та його держав-учасниць є підтримка і захист прав усіх дітей. У своїй діяльності щодо забезпечення захисту дітей, які зазнали впливу збройного конфлікту, Європейський Союз керується відповідними міжнародними і регіональними нормами, стандартами прав людини і гуманітарного права [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про охорону дитинства. Закон України від 26.04.2001 № 2402-III <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
2. Паулу Сержіу Пінейру «Насильство щодо дітей у світі» // <https://www.unicef.org>
3. Конвенція про права дитини та участь неповнолітніх у збройних конфліктах [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://minjust.gov.ua>
4. Захист прав дітей у збройних конфліктах: політика і практика ЄС // Українське право, 2017. - [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ukrainepravo.com>

Василь Стратонов

доктор юридичних наук, професор,
Академік академії вищої освіти України,
заслужений юрист України,
професор кафедри національного,
міжнародного права та правоохоронної
діяльності
Херсонського державного університету

Олександр Ковтун

аспірант Київського університету
права Національної академії наук
України

ДІТОВБИВСТВО В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Позбавлення життя людини тягне за собою порушення суспільних відносин, так як наступають незворотні та не виправні наслідки. Тому життя людини як об'єкт кримінально-правової охорони представляє собою соціально-біологічну цінність. Видовим об'єктом цих категорій злочинів є життя людини, при чому незалежно від її статі і будь-яких соціально-демографічних характеристик [1].

Це може бути *новонароджена дитина, людина у розквіті сил, людина, яка хворіє на невиліковну хворобу*. Не можуть мати значення також і такі показники як національність, народність, раса, віросповідання, вік, походження, рід занять тощо [2, с.172].

Однак з точки зору кримінального права та ознак складу дітовбивства ***першочергове та практичне значення має питання не про зміст поняття «життя людини», а щодо питання про її початок.***

Необхідно відмітити, що тільки по справах про дітовбивство виникає це питання на практиці, і, тільки по таким справам судово-слідчими органами воно вирішується обов'язково.

Ми звернулись до Вікіпедії, з метою в'яснення деяких термінів, так значення **«Людина»** ([лат. homo](#); [українське](#) слово походить від [прасл. *ljudь](#)) – [жива](#), наділена [інтелектом](#) істота, суб'єкт суспільно-історичної діяльності і культури [3].

«Особа» – термін який має кілька значень. Особа – людський індивід як суб'єкт соціальних та юридичних відносин і

свідомої діяльності. Особа граматична категорія фізична особа, юридична особа [4].

«Дитина» – [людина](#), в період від народження до закінчення пубертатного періоду [5].

В українській мові існує така градація назв дитини залежно від її віку: [немовля](#), [малюк](#), [хлопча/дівча](#), [підліток](#), [юнак](#), [парубок/дівчина](#).

Виходячи з даних визначень можемо констатувати, що **«дітовбивство» це позбавлення життя людини.**

В КК України до таких норм можна віднести ст.ст. 4.2, п.2 ст.115 «...убивство малолітньої дитини або жінки у стані вагітності»; ст.117 «...убивство матір'ю своєї новонародженої дитини»; ч.1 ст.121 «умисні тяжкі тілесні ушкодження внаслідок яких наступило переривання вагітності»; ст.135 Залишення в небезпеці ст.134 Незаконне проведення абортів, тобто штучне переривання вагітності шляхом стороннього втручання в організм жінки, у яких наслідками злочинних дій є смерть дитини; ст.136 «Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані» де в ч.3 діяння передбачені частинами першою чи другою цієї статті, якщо вони спричинили смерть потерпілого...»; ст.137 Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей» у ч.2 зазначено що внаслідок таких дій наступає смерть неповнолітнього [6].

Вбивство новонародженої дитини – це позбавлення життя матір'ю немовля. Хоча ми вважаємо що, дане визначення поняття потребує розширення.

В ст.117 КК України зазначено «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини під час пологів або відразу після пологів». Але як показав аналіз у деяких країнах, наприклад Ізраїль, спостерігаємо чітку визначеність віку до якого відноситься новонароджена дитина, це 12 місяців. Проте дана обставина може і не враховуватись судом, який може кваліфікувати дані дії як умисне вбивство або укриття родів, або визнати особу неосудною.

В українському законодавстві не досить зрозумілим є питання відносно часу скоєння *вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини: «одразу після пологів».*

А ми сьогодні вже бачимо намагання вчених кримінального права враховувати в ознаках складу дітовбивства не зміст поняття «життя людини», а питання про її початок. Саме у ст. 4.1.11. *Спричинення смерті плоду людини* Особа, яка спричинила смерть плоду людини після початку 22 тижня

вагітності, – вчинила злочин 7 ступеня (проект КК України станом на 17 травня 2022 р.) [7].

І як показує історія, за письмовими пам'ятками Київської Русі, першими документально зафіксованими намаганнями передбачити кримінальну відповідальність за переривання вагітності (по суті аборт) був «Устав князя Ярослава Володимировича» [8].

Тому ми вважаємо, що виділення в окрему норму вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини не зовсім виправдано. Вже багато європейських країн виключили такі статті зі свого кримінального законодавства і трактують вбивство дитини як звичайне, а часом і кваліфіковане вбивство.

Початок життя людини закладається не з моменту її фізичного народження, а значно раніше. Тому ми пропонуємо провести аналіз деяких положень, які підкріплять нашу думку, в тому числі і місце аборт в системі кримінального переслідування за дітовбивство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратонов В.М., Ковтун О.О. Генеза кримінальної відповідальності за вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини. *Проблеми підвищення ефективності кримінальної юстиції України: колективна монографія / Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, Київський університет права НАН України; за заг. ред. Ю.С. Шемшученка, Ю.Л.Бошицького. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. 692 с. С.624-634*

2. Ковтун О. О. До проблем характеристики об'єкту вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини. *Актуальні проблеми сучасної юридичної науки та практики: матеріали круглого столу (м. Київ, 1 жовтня 2020 року), Київ Видавництво Ліра-К, 2020. 172 с.*

3. Людина. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0> (дата звернення 23.07.2022).

4. Особа. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B0_%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F (дата звернення 23.07.2022).

5. Дитина. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0> (дата звернення 23.07.2022).

6. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2-х томах/за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І.